

Zamanla kitabın hörmətidən dolayı insanlar bir-birlərinə də hörmət ediblər. Məsələn, çoxlu kitab oxuyan birisini necə deyirlər, barmacqla görəriblər. Bir neçə insanın bir yere cəm olduğu vaxtlarda gözələrinə həmin bu kitab oxumusu ağzına dikilib ki, nəşə bir şey öyrənsinlər.

Cavanların bir-birinə kitab bağışladıqları məqamlar da olub. Daha daqiqi, bayramda-filanda hədiyyə qismində xoşladığı bir şairin və ya yazıçının kitabını öz cibinin pulu ilə alaraq, sevdiyi şəxsə bağışlayırdı. Hələ kitabın ilk səhifəsindəki ağ qalan yerlərində öz qeydlərini də edərdi ki, filankəsə filankəsədən yadigardır və ya doğum günü münasibəti ilə hədiyyədir...

Qərübə səsləndə, belə əy-yamlar olub. Yəni kitabı alıb hörmətlə başqasına bağışlayan şəxs üçün kitab doğrudan da zirvə idi. Çünki kitab yazmaq həç də hər kəsin işi deyildi...

Ünmiyyətlə isə kitab yazmaq bacarığını yüksək anlamıdan savayı, xırda cizgiləri də vardı. Nəşə cizməqara edən və "adamının" hesabına redaktor postunda otura bilən bəziləri "yazıçı-publisist", "şair-publisist" kimi imzasının böyründə bir titl də "yapışdırırdı". Amma təəssüf ki, belələri nə şair kimi şair idi, nə də publisist kimi publisist. Sadəcə, özünü cəmiyyətlə sınımağı bacarıb və dediyi söz də müttərəqqi fikir kimi öne çıxarılırdı.

Müəyyən müddətdən son-

Status tabloları

ra "kitab oxuyan yoxdur" kimi giley-güzarlər gözib-dolaşmağa başladı. Bu, həmin "publisist" etikətli yazarların işinə yararlıydı. Çünki məhz onlar "oxumağa kitab yoxdur" deyimi ilə razilaşmayanlar idilər. Hər bir vaxtla öz yazdıqlarını cəmiyyətlə sınımağa maraqlı idilər ki, necə deyirlər, dəbdən düşməsinlər.

(Esse)

Daha bir müddət keçdi və oxumağın da, yazmağın da "kodunu özündə birləşdirən" internet hər iki "zümərəni" canını müzakirə obyektinə olmaqdan xilas elədi. Az qala hər kəsi necə deyirlər, oxumaq və yazmaq əzabından qurtuldu. Oxuyanlar üçün yalan-gərəclərkə qarşı bol informasiya menyusunu onun illərdən bəri "ac qalmış" beyninə, ruhuna təkfil etdi (Sözsüz ki, mənənin ac olduğu zamanda hər hansı bir dadlı xərkəxtarımarsan.). Yazıçının tədqiqatları, müşahidələri, təxəyyütlü hesabına əldə olunan bədi nemətləri informasiya şəklində döner, hamburger kimi ayaqüstü içəri ötürən və zamanla ayaqlaşmağa çalışan müasir genlik elə informasiyanın axınına düşərək, azdırıldı. Sədi kitablarda həttə vaxtılı bənzəraddən keçməyən nəsnələr hər kəs üçün olçatımlı

oldu.

Beləliklə... Bəli, beləliklə, biz ədəbiyyatı qismən itirdik. Yazıçının təxəyyül bətinədə illərlə yetişdirdiyi fikirlər "bunları artıq bilərəm" deyən gencliyin düşüncələrində təzad yaradı. İnsan informasiyaya təslim oldu...

Bu təhlilləri daha da dərinləşdirmək olar, amma buna lüzum yoxdur. İnternet telefonun "votsap" bölməsi artıq hər kəsə məlum olan informasiya məkanındır və burada paylaşılan statuslar ətrafında xeyli fikir sahiblərini cəmləyir. Bu, təbii. Çünki insan az qala hiss və duyğularını da maddiləşdir-mək həvəsindədir. Məsələn, süfrə arxasında öz fotosunu çəkib paylaşır, hər hansı mənzərəni görüb xoşladığı anı fotoya alır və paylaşır. Öz fikirlərini də qısa yazaraq, status şəklində sosial şəbəkələr üzərindən paylaşır. Biznədən tutmuş elmə, təhsilə qədər paylaşılan fikirlər statuslarda daha möhkəm qoratur. Demək, hər kəs yaşadığı duyğuları paylaşaraq bundan alır. Daha "Sakit Don", "Safillər" və s. kimi iri həcmli əsərlərə nə ehtiyac var ki?!. Bir-iki cümlə ilə fikrini çatdırmaq olursa, bunun nəyi pisdir ki?!

Demək, kitablardan kitabı

bağlanıbmış. Bunun əvəzində "status tabloları" yaranıbmış. İnsanın öz fikirləri ilə üzbezdə dayanıb öz-özü ilə qarşı-qarşıya danışıması mexanizmi işə düşübmiş. Ola bilsin ki, bu, rəssamların iç dünyasında olan duyğuların bir növ oxşardır. Amma fərq bundadır ki, rəssam və ya yazıçı öz düşüncələrini reklam etdirməyib. Sadəcə, əsər yaradıb... Təmənnəsiz...

İnsanın artıq daxili aləminə də nüfuz edən texniki imkanları özünü "pul mənbəyi" kimi "göstərdi" və insanın mənsəvi aləminə dağıtdı. Amma bunun peşimanlığını duyanlar da az deyil: bəzən görünürsən ki, öz bilik zənginliyini nümayiş etdir-mək istəyən birisi hansısa bir müdirik insanın söylədiyi kəlamları öz statuslarına getirir, onu paylaşır və bununla da, "mənsəvi zənginlikini" kafədə çay süfrəsi zamanı aldıkları həzzin "gözünə qatararaq" özlərini daha qabarıq surətdə nəzərə çarpdırmaqla çalışır. Amma əlbəttə, bu da pis deyil. Necə deyirlər, heç olmasağında, bu da yaxşıdır...

...Telefon və kompyuter oyunlarından macal tapıb həyatı görə bilməyənlər üçün bu bir fürsətdir. Ulular, söz sahibləri, müdiriklər isə yəqin ki, öz haqlarını halal edərlər. Qaranlıqdan işığı çıxarma-yənlər üçün bir şəm tutmuş zəka sahibləri olaraq, öz düşüncələrini iana etmək bəlkə də savabdır...